

Handlingsplan 2023 – 2026

Kommunedirektørens forslag

Handlingsplanens formål

- Realisere kommuneplanens samfunnsdel
- Et politisk styringsdokument som gir føringer for Oppdal kommunes tjenesteyting og budsjettet

Lovhjemmel for handlingsplanen

Plan- og bygningsloven § 11-1:
4-årig handlingsdel for
oppfølging av kommune-
planens samfunnsdel

Kommuneloven § 14-4:
4-årig økonomiplan – krav om
balanse

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Oppdal kommune

Kommunedirektørens forslag til
Handlingsplan 2023-2026

Lovbestemmelser om handlingsplan

- Skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp
- Skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene planen bygger på
- Skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige

Stor bredde i tjenesteytingen

(uttrekk fra årsmelding 2021)

- 71 nyfødte
- 160 barn i kommunale barnehager
- 144 barn i SFO
- 797 elever i grunnskolen
- 75 flyktninger i integreringstilskuddsperioden
- 25 flyktninger i introduksjonsprogram

Stor bredde i tjenesteytingen

(utdrag fra årsmelding 2021)

- 71 meldinger til barnevernet
- 219 tjenestemottakere i pedagogisk-psykologisk tjeneste
- 505 tjenestemottakere innen psykisk helse-/ rusarbeid
- 756 henvendelser til medisinsk rehabilitering
- 179 innleggelses ved Oppdal helsesenter
- 104% belegg ved Oppdal helsesenter

Stor bredde i tjenesteytingen

(uttrekk fra årsmelding 2021)

- 99.651 vedtakstimer til hjemmesykepleietjenester i hjemmet
- 8.024 vedtakstimer hjemmehjelp
- 62.824 vedtakstimer til praktisk bistand personlig assistanse (f.eks: morgen- og kveldsstell)
- 23.759 vedtakstimer om Brukerstyrt personlig assistent
- 5.532 timer brukt aktivitetskontakt
- 1.427 utløste alarmer fra trygghetsalarmer

Stor bredde i tjenesteytingen

(uttrekk fra årsmelding 2021)

- 240 oppmålingssaker
- 412 produksjonstilskuddssaker
- 572 byggesaker
- 70 km vei
- 80 km. vannledning og 70 km. avløpsledning
- 49.469 kvadratmeter bygg

Stor bredde i tjenesteytingen

(uttrekk fra årsmelding 2021)

- 421 behandlede politiske saker
- 486 faste årsverk fordelt på 635 faste ansatte
- 424 mill. kr. i netto driftsbudsjett til enhetene i budsjett 2022

Oppsummering

- Lovpålagte oppgaver, tjenesteyting til beste for innbyggerne (primærtjenester)

Tjenesteyting i stadig endring

- Statlige reformer (eks. Oppvekstreformen (inkl. barnevernsreformen), Kvalitetsreformen «Leve hele livet» og «Livsgledehem», Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering
- Økende behov for omfattende individuell tilrettelegging for unge voksne med psykiske helseutfordringer, for elever i grunnskolen og for barn i barnehage med sammensatte behov

Tjenesteyting i stadig endring

- Økende forventninger og krav fra innbyggere og brukere
- Økning i rettighetsbaserte tjenester
- Helse- og omsorgssektoren forventer å få store utfordringer fremover; flere eldre og sykere eldre

Tilbakemelding fra enhetene

- Enhetene gir tydelig uttrykk for at enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende.
 - Sykefravær pga arbeidspress, utfordrende å skaffe bemanning, budsjetttrammene stadig strammere
- Enhetslederne uttrykker at dette er en utvikling som har skjedd over tid og som har ført til større press på tjenestene som er kommunens primæroppgaver og større press på personalet.
- Enhetslederne er tydelig på at ressursene til kommunens primæroppgaver bør økes hvis dagens tjenestenivå skal opprettholdes.

Innspill til handlingsplan fra enhetslederne

- 69 løpende driftstiltak innmeldt, til sammen ca. 27 mill. kr. pr. år
- 6 av innmeldte løpende driftstiltak innarbeidet i handlingsplanen, til sammen ca. 2 mill. kr.

Selvmotsigende situasjon

- Gode brukerundersøkelser og regnskapsresultat
- Gode plasseringer på kommunebarometeret, noe som vitner om meget gode tjenester.

på tross av dette

- Varsler enhetene en mer krevende hverdag og større press

Utfordring

- Klare å videreføres dagens gode tjenestenivå og samtidig møte framtidens behov innenfor tilnærmet samme økonomisk ramme
- Dagens handlingsplan kompensere ikke 100% for de innmeldte konsekvensjusteringene

Kommunedirektørens forventninger

- Generelt strammere kommuneøkonomi i årene framover.
- Behov for å rendyrke kommunens primæroppgaver
- Håndtere flere oppgaver uten økning i antall ansatte
- Flere brukere i alle aldersgrupper med store sammensatte behov
- Enhetenes økonomiske rammer er marginale i forhold til nåværende driftsnivå. Ikke realistisk å bruke «oste-høvelmetoden» for å frigjøre midler til finansiering av nye tiltak.
- Viktig med fortsatt budsjettdisiplin

Driftsnivå i planperioden

- I hovedsak videreføring av enhetenes rammer og tjenestenivå i 2022
 - Noen konsekvensjusteringer ikke kompensert 100%
- Finansielle måltall i hovedsak oppfylt
- Den samlede økonomiske belastningen av konsekvens-justeringer meldt inn fra enhetene og politiske vedtak fattet gjennom året gir lite rom for en samlet helhetlig prioritering mellom de tiltakene som er spilt inn til handlingsplanen.
- Målsetting: opprettholde dagens drift

Tiltak som er innarbeidet i planperioden

(ikke uttømmende)

- Ny brannstasjon
- Bygging av ny 4-avdelingsbarnehage ved Høgmo
- Rehabilitering av Pikhaugen barnehage
- Fortsette arbeidet med å fornye vann- og avløpsnett
- Rehabilitering av Ålmen bru
- Rehabilitering av kommunale bygg
- Opparbeidelse av Ålma industriområde, inkl. asfaltering av ca. 500 meter vei ved «nye spekematen»
- Revidering av arealplanen
- Helseplattformen

Tiltak som er innarbeidet i planperioden

- Overtakelse av ODMS
- 2 nye lærlingeplasser
- Fast årlig tilskudd til BUA
- Tilskudd til Oppdal idrettsanlegg til bygging av fotballhall
- LIS1-lege-stilling
- Helårsvirkning av kompensasjon for pedagogenes planleggingstid i barnehagene

Enkelte tiltak er en videreføring av tiltak fra Handlingsplan 2022-2025, mens andre tiltak er innarbeidet som følge politiske vedtak i enkeltsaker

Forutsetninger for balanse

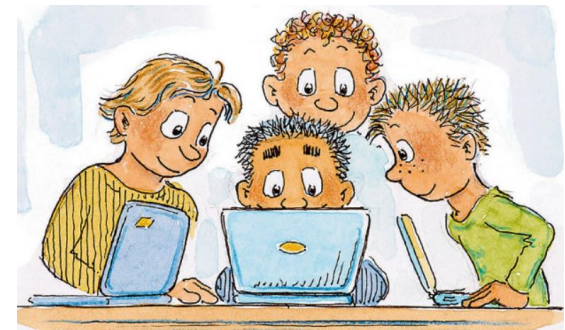
Tiltak for å få handlingsplanen i balanse i forhold til kommunens finansielle måltall:

- Plan og forvaltning, Hjemmetjenesten og Tekniske tjenester sine innmeldte konsekvensjusteringer er kompensert 75%. Budsjettmessig besparelse: 0,7 mill. kr.
- Skolene er kompensert 25% for merutgifter til spesialundervisning. Budsjettmessig besparelse 1,7 mill. kr.
- Det forutsettes at Hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter og Helse og familie fra 1.1.23 løser tiltak tilsvarende 2,5 mill. kr. innenfor dagens budsjetttrammer.

Forutsetninger for balanse

- Beregnede bygningsmessige driftsutgifter til ODMS redusert med 0,4 mill. kr.
- En skattevekst på landsbasis i 2022 som blir høyere enn KS så langt har beregnet, og som videreføres til 2023 (ca. 1 mill. kr.)
- Ressursfordeling til skolene følger skole-modellen basert på elevtall. Bemanningen må tilpasses økonomisk ramme, også når elevtallet går ned

Handlingsplan

- Politisk enighet: Bruke handlingsplanprosessen for å få samlet oversikt og foreta helhetlige prioriteringer
 - Viktig å ha totaloversikt
- Ser vi endring i tradisjon? (tiltak vedtas i enkeltsaker gjennom året)

Politisk handlingsrom

- Kommunestyret kan endre
 - Eiendomsskatten
 - Avdragstid på lån
 - En omdisponering av avdragskostnader til løpende driftsutgifter fører til en varig økning av driftsutgiftene i årene framover. Større følsomhet for renteendringer.
 - Avdragstiden forlenget med til sammen 4 år i Budsjett 2020 og Budsjett 2022 til 26 år.
- Bruk av fonds i driften
 - Vil påvirke netto driftsmargin

Politisk behandling:

- Uttalelse fra råd og utvalg 30.-31.5.
- Formannskapet: 7. juni
- Offentlig ettersyn 8.-22. juni
- Kommunestyret: 23. juni

Uavhengige
representanter

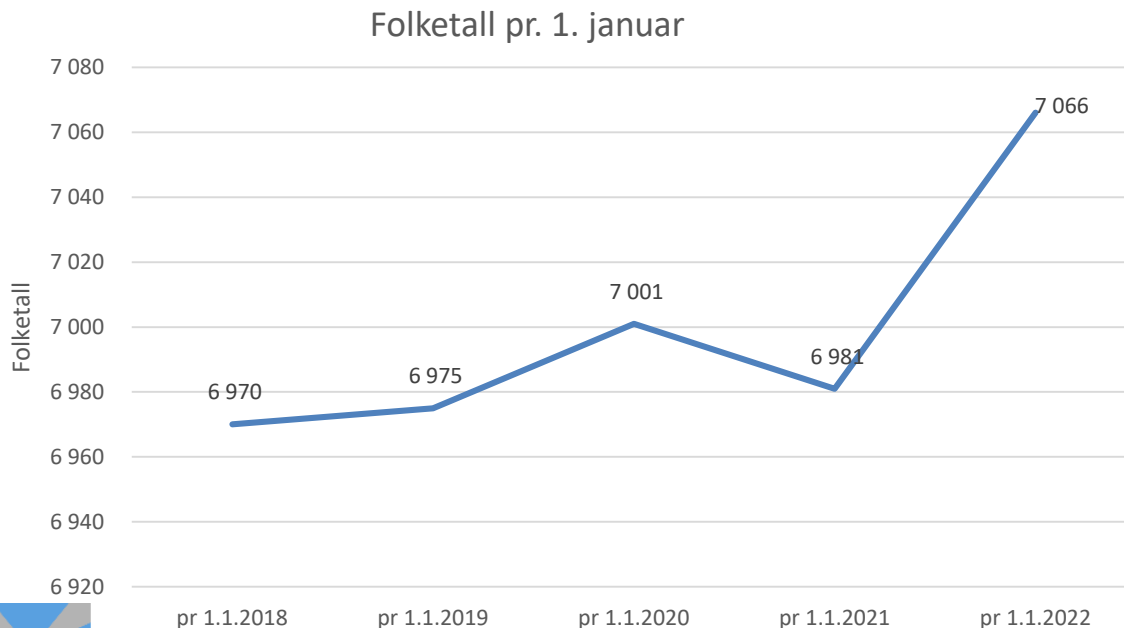

Nærmere om Handlingsplan 2023-2026 v/økonomisjef

Forutsetninger for handlingsplan

- Kommuneproposisjonen 2023 kommer 12. mai
- Folketall påvirker rammetilskudd og skatt fra staten

	År	
Alder:	1.1. 21	1.1.22
0-5 år	421	440
6-15 år	817	820
16-17 år	169	165
18-69 år	4 423	4 467
70-79 år	772	781
80 + år	379	393
Sum	6 981	7 066

Befolkningsframskrivning

Kilde: SSB 2020 – Medium fruktbarhet, levealder og innenlandsk flytting, Lav innvandring

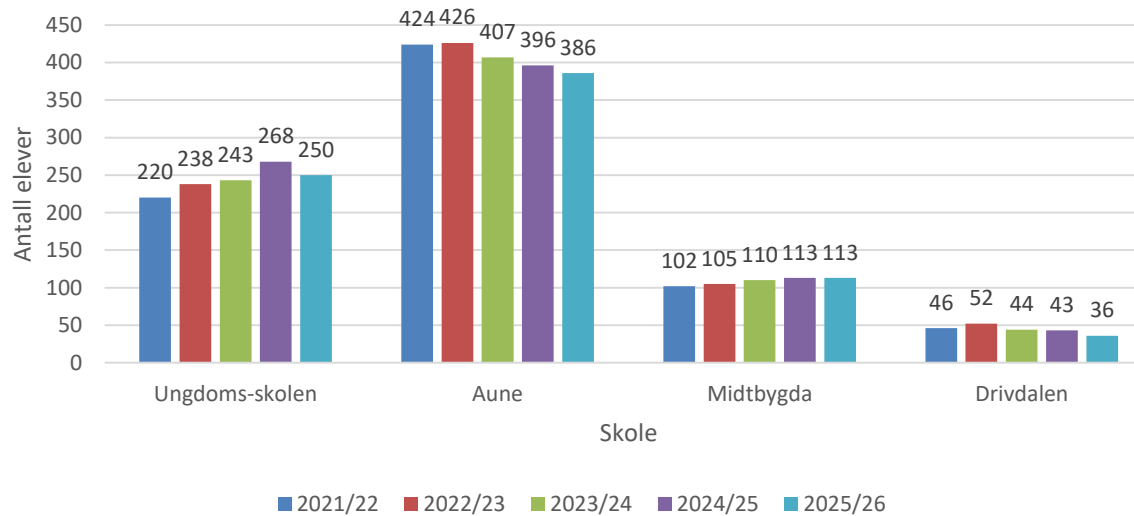
Prognose: Befolkningsutvikling etter aldersgrupper pr. 1. januar

Prognosen tilsier en større andel eldre innbyggere – ser ut til å stemme
Prognosen tilsier færre barn – stemmer ikke så langt

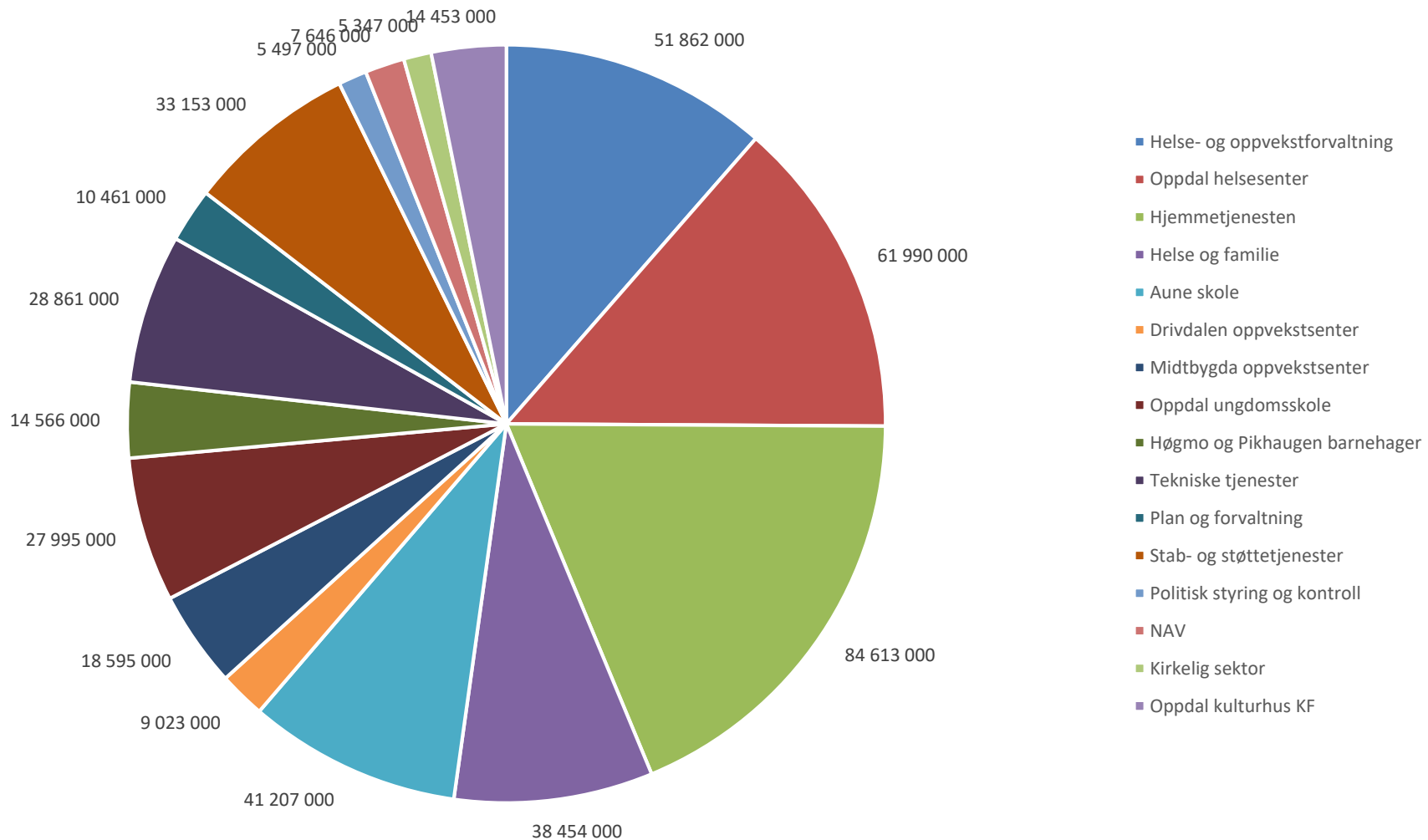
Utvikling i elevtall

Skoleår	Totalt
2021/22	792
2022/23	821
2023/24	804
2024/25	820
2025/26	785

Netto rammer til enhetene (HP 2023)

Konsekvensjusteringer fra enhetene

	Innmeldt beløp	Kompensert beløp	Manglende kompensasjon	Kompensasjonsgrad
Plan og forvaltning:				
Presisering av regelverk for selvkost - ikke selvkost	768 000	576 000	192 000	75 %
Hjemmetjenesten:				
Nytt behov for døgn-avlasning en helg pr. måned	240 000	180 000	60 000	75 %
Økning i timer til Brukerstyrt personlig assistent	557 000	418 000	139 000	75 %
Aune barneskole:				
Helserelaterte hjelpebehov i elevgruppen	600 000	600 000	-	100 %
Økt behov for midler til spesialundervisning	1 400 000	350 000	1 050 000	25 %
Drivdalen oppvekstsenter				
Økt behov for midler til spesialundervisning	150 000	38 000	112 000	25 %
Midtbygda oppvekstsenter				
Økt behov for midler til spesialundervisning	500 000	125 000	375 000	25 %
Oppdal ungdomsskole				
Økt behov for midler til spesialundervisning	282 000	71 000	211 000	25 %
Tekniske tjenester				
Manglende husleiebetaling for leiligheter brukt til personale innen pleie/omsorg	505 000	379 000	126 000	75 %
Redusert husleieinntekter som følge av redusert kontorutleie til revisjonen	28 000	21 000	7 000	75 %
Økte utgifter til brøyting etter ny anbudskonkurranse	560 000	420 000	140 000	75 %
Sum	5 590 000	3 178 000	2 412 000	

+ forutsatt høyere skattevekst

1.000.000

+ forutsatt reduksjon hos Hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter, Helse og familie

2.500.000

Sum totalt

5.912.000

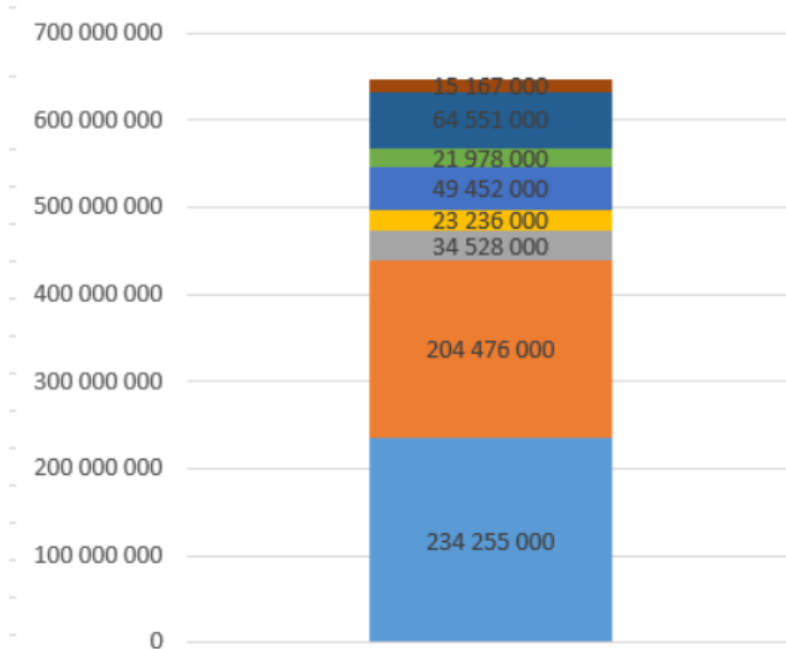

Politiske vedtak som er innarbeidet i handlingsplanen

	2023	2024	2025	2026
K-sak 21/130: Områdekoordinator for Orkla vannområde	35 000	35 000	35 000	35 000
K-sak 21/64: Overtakelse av ODMS	800 000	800 000	800 000	800 000
K-sak 22/18: 2 nye lærlingeplasser	380 000	380 000	380 000	380 000
K-sak 22/18: Opplæringskontoret gis ansvar for all oppfølging av kommunens lærlinger	306 000	306 000	306 000	306 000
K-sak 22/17: Kompensasjon for pedagogenes planleggingstid, helårsvirkning	152 000	152 000	152 000	152 000
K-sak 22/17: Kompensasjon for pedagogenes planleggingstid - tilskudd til private barnehager		459 000	611 000	611 000
Sum	1 673 000	2 132 000	2 284 000	2 284 000
Nytt: Lis1-lege	600 000	600 000	600 000	600 000
Nytt: Tilskud til BUA til og med 2026	100 000	100 000	100 000	100 000
Nytt: Økte driftsutgifter til friluftsområder	60 000	60 000	60 000	60 000
Nytt: Ålma industriområde - driftsutgifter vei		65 000	65 000	65 000
Nytt: Opprettholde bemanningen i barneverntjenesten	400 000	400 000	400 000	400 000
Sum	1 160 000	1 225 000	1 225 000	1 225 000

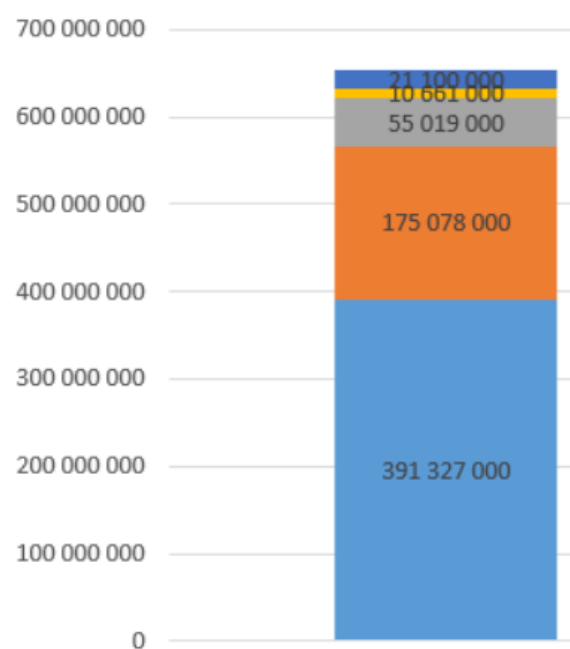

Inntekter 2023

- Renteinntekter og utbytte
- Salgs- og leieinntekter
- Brukerbetalinger
- Overføringer og tilskudd fra andre
- Andre overføringer og tilskudd fra staten og generelle inntekter
- Eiendomsskatt
- Skatt på inntekt og formue
- Rammetilskudd

Utgifter 2023

- Avdrag på lån
- Renteutgifter
- Overføringer og tilskudd til andre
- Kjøp av varer og tjenester
- Lønnsutgifter og sosiale utgifter

Finansielle måltall

§ 14 i kommuneloven:

- Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid og til kommende generasjon
- Kommunestyret skal vedta finansielle måltall

Hva er finansielle måltall?

- Politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling

Formålet med finansielle måltall:

- Å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid
- Benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i handlingsplan- og budsjettprosessen – være lokale handlingsregler for økonomistyringen

Finansielle måltall

Måltall vedtatt av kommunestyret 28.1.21:

- Netto driftsmargin minimum 1,5% i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv. I handlingsplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%.
- Gjeldsgrad: Lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre maksimalt 73% av driftsinntektene i gjennomsnitt i handlingsplanperioden 2021-2024. Deretter skal det styres mot en gjeldsgrad som tilsvarer maksimalt 70% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv.
- Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond skal utgjøre minimum 13% av driftsinntektene i gjennomsnitt i et fireårsperspektiv

Måltall i handlingsplan 2023-2026

	Måltall	Gjennomsnitt i perioden	2023	2024	2025	2026
Netto driftsmargin (netto driftsresultat i % av driftsinntektene)	1,5% i gjennomsnitt, ingen år under 1,3%	0,9%	-0,9%	1,4%	1,1%	2,0%
Gjeldsgrad (Lånegjeld i % av driftsinntektene)	73% i gjennomsnitt, styre mot 70%	73%	69%	75%	74%	75%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	Minimum 13%	14%	14%	14%	14%	15%

Balansert handlingsplan: Et år kan ha negativ netto driftsmargin hvis vi har fond som kan finansiere «underskuddet»

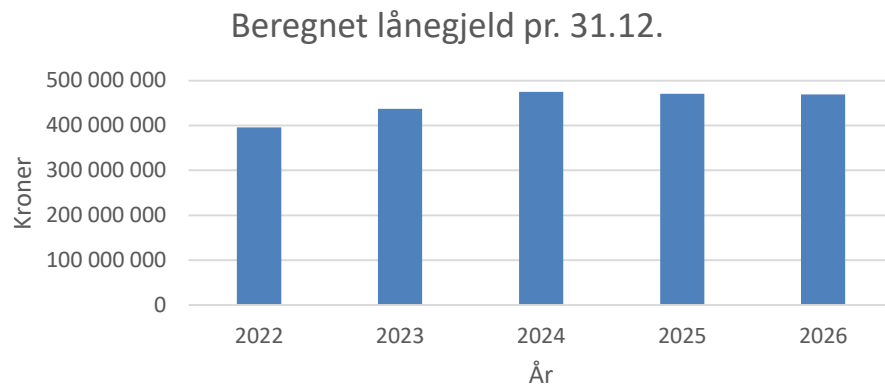
Netto driftsmargin reduseres når tiltak finansieres med fond

Tilskudd til OIL til fotballhall 7 mill. kr.
Rullering Arealplan 1,7 mill. kr.
Helseplattformen 4,9 mill. kr.

	Drifts- budsjett 2023	2023	Alternativt Drifts- budsjett 2023
Driftsinntekter	-632 476 000		-632 476 000
- Driftsutgifter (avskrivninger holdt utenfor)	621 424 000	-13 589 000	607 835 000
- Netto finansutgifter (renteinntekter og - utgifter, utbytte og avdrag på lån)	16 594 000		16 594 000
=Netto driftsresultat	5 542 000		-8 047 000
Netto driftsmargin	-0,9 %		1,3 %
<i>Disponering av netto driftsresultat:</i>			
Overføring til investering	26 607 000		26 607 000
Avsetning til bundne driftsfond	4 830 000		4 830 000
Bruk av bundne driftsfond	-5 216 000		-5 216 000
Avsetning til disposisjonsfond	15 005 000		15 005 000
Bruk av disposisjonsfond	-46 768 000	13 589 000	-33 179 000
	-5 542 000		8 047 000

Antatt utvikling i lånegjeld

- ca. 400 millioner kroner i 2022
- ca. 475 millioner kroner fra 2024
- økning fra 2022 til 2023: i hovedsak lån til bygging av ny brannstasjon (38 mill. kr.).
- økningen fra 2023 til 2024: i hovedsak lån til bygging av Høgmo barnehage (30 mill. kr.).
- 26 års avdragstid. Unntak: lån til brannstasjon 40 års avdragstid
- Økte utgifter til renter som følge av økt styringsrente

Fond = sparepenger

- Bundne fond: Kan bare brukes til et bestemt formål. Eks: Selvkostfond, næringsfondet, gavemidler gitt til f.eks. hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter
- Disposisjonsfond (ubunde driftsfond): Frie fond som kan brukes etter kommunestyrets bestemmelser (drift og investering)
- Ubundne investeringsfond: Fritt fond som kan brukes som egenkapital ved investeringer

Disposisjonsfond

- Er egnet til å
 - håndtere uforutsette forhold / engangstiltak
 - være egenkapital ved investeringer
 - Unngår låneopptak = unngår renter og avdrag = mer penger til løpende driftsutgifter hos enhetene
- Er ikke egnet til å finansiere løpende drift da det er engangspenger

Anslag på disposisjonsfond

	31.12.22	31.12.26
• Generelt disposisjonsfond	52 mill. kr.	31 mill. kr.
• Infrastrukturfondet	6 mill. kr.	13 mill. kr.
• Disp.fond til kapitalformål	28 mill. kr.	18 mill. kr.
• Andre (i hovedsak enhetsfond)	30 mill. kr.	30 mill. kr.

Investeringsbudsjettet

	2023	2024	2025	2026
Investeringer i varige driftsmidler	101 373 000	78 705 000	25 212 000	30 143 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 500 000	1 600 000	1 700 000	1 800 000
Sum investeringsutgifter	102 873 000	80 305 000	26 912 000	31 943 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-15 420 000	-12 438 000	-1 492 000	-3 570 000
Tilskudd fra andre	-392 000	0	0	0
Salg av varige driftsmidler		-1 683 000	-1 683 000	-1 683 000
Bruk av lån	-59 764 000	-58 717 000	-16 250 000	-19 103 000
Sum investeringsinntekter	-75 576 000	-72 838 000	-19 425 000	-24 356 000
Bruk av disposisjonsfond	-26 607 000	-8 660 000	-8 680 000	-8 780 000
Avsetning til ubundet investeringsfond		1 683 000	1 683 000	1 683 000
Bruk av ubundet investeringsfond	-690 000	-490 000	-490 000	-490 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-27 297 000	-7 467 000	-7 487 000	-7 587 000

Helseplattformen

- “En innbygger – en journal” - en felles nasjonal løsning.
- Innføringsprosjekt på 19 måneder før vi kan “go live” februar 2024.

	2023	2024
Engangs driftsutgifter (uten mva)	4.889.000	419.000
Investeringsutgifter (uten mva)	1.594.000	14.582.000
Sum	6.483.000	15.001.000

Enkelte særlige forhold av betydning i planperioden:

- Gjennomgang av inntektssystemet – utredningen presenteres i vår
- Eiendomsskatt – omtaksering i 2024
- Festetomter
- Ny slambehandlingsløsning: Forprosjekt 2022
- Ny renseløsning avløp. Forprosjekt 2023. Hvis nytt anlegg – investering 60-80 mill. kr.
- Utbedrings- og vedlikeholdsetterslep på bygninger og anlegg

Dokumenter på Oppdal kommunes hjemmeside:

- Kommunedirektørens forslag til Handlingsplan 2023-2026
- Presentasjon for politiske råd og utvalg 10.5.22
- Dokumenter som viser enhetenes innspill til konsekvensjusteringer og nye drifts- og investeringstiltak

Takk for oss

Oppdal kommune